

Zawsze czujny – czyli o ekologicznych zakupach

Scenariusz zajęć dla jednej klasy poza szkołą

Cele zajęć:

- uświadomienie wpływu każdego człowieka na stan środowiska poprzez jego wybory konsumenckie
- samoocena codziennych zachowań konsumenckich
- kształtowanie postaw świadomego i odpowiedzialnego konsumenta, nauka pozytywnych nawyków

Potrzebne pomoce: papier na notatki, duże arkusze papieru, pisaki, kredki lub farby.

Czas trwania: 1 godzina lekcyjna w sklepie i 2 godziny lekcyjne w szkole.

Miejsce zajęć: duży sklep samoobsługowy oraz sale lekcyjne.

Sprzymierzeńcy: obsługa sklepu, rodzice, właściciel szkolnego sklepiku.

Podstawowe informacje:

Blisko jedna trzecia odpadów wyrzucanych w naszych domach to odpady opakowaniowe, statystyczny Polak w ciągu roku wyrzuca około 100 kg odpadów opakowaniowych. Pod względem objętości stanowią one ponad 60% odpadów domowych. Opakowaniami w rozumieniu ustawy o odpadach i odpadach opakowaniowych są „wprowadzone do obrotu wyroby wykonane z jakichkolwiek materiałów, przeznaczone do przechowywania, ochrony, przewozu, dostarczania lub prezentacji wszelkich produktów, od surowców do towarów przetworzonych.

Opakowania obejmują:

- opakowania jednostkowe, służące do przekazywania produktu użytkownikowi w miejscu zakupu, w tym przeznaczone do konsumpcji produktów naczynia jednorazowego użytku,
- opakowania zbiorcze, zawierające wielokrotność opakowań jednostkowych produktów, niezależnie od tego, czy są one przekazywane użytkownikowi, czy też służą zaopatrywaniu punktów sprzedaży i które można zdjąć z produktu bez naruszenia jego cech,
- opakowania transportowe, służące do transportu produktów w opakowaniach jednostkowych lub zbiorczych w celu zapobiegania ich uszkodzeniom, z wyłączeniem kontenerów do transportu drogowego, kolejowego, wodnego lub lotniczego”.

Najczęściej spotykamy opakowania wykonane z papieru, tworzyw sztucznych, szkła, metalu. Często są to opakowania wielowarstwowe, złożone z różnych materiałów np. kartonik od mleka.

Współczesne opakowania oprócz swej podstawowej funkcji ochronnej mają wiele innych zadań, na nich znajdują się obowiązkowe informacje o produkcie, ale przede wszystkim opakowanie jest nośnikiem reklamy. Często opakowanie odgrywa kluczową rolę w wyborze danego, a nie innego produktu.

Opakowanie jest więc nie mniej ważną częścią produktu niż sam artykuł, z punktu widzenia producenta a przede wszystkim handlowca jest ono niezmiernie ważne. My, konsumenci powinniśmy być świadomi tej dodatkowej funkcji opakowań a jednocześnie zwracać szczególną uwagę na to jakim odpadem stanie się opakowanie przez nas wybrane.

Na opakowaniu umieszczone powinny być m.in. informacje o produkcie: właściwości, sposób użycia, data przydatności, wielkość, cena, adres producenta, kraj pochodzenia a także informacje o opakowaniu, materiał z jakiego jest wykonane, sposoby utylizacji.

Wybierając produkty i opakowania przyjazne środowisku możemy znacznie ograniczyć wytwarzanie odpadów.

Przygotowanie:

Przed zajęciami należy uprzedzić personel sklepu, że planujemy przeprowadzić w nim lekcje oraz że do placówki przyjdzie cała klasa. Powinno się wybrać najdogodniejszą porę, kiedy w sklepie jest jak najmniej klientów.

O planowanych zajęciach, na kilka dni wcześniej, należy również poinformować uczniów. Prosimy także by przez kolejne dni notowali jakie zakupy były robione w ich domu. Na liście powinny znaleźć się zakupy codzienne zakupy (spożywcze, gospodarcze, przemysłowe) a także wszystkie większe zakupy, które ostatnio trafiły do domów uczniów.

Przebieg zajęć:

Przed wizytą w sklepie trzeba uprzedzić uczniów o jej celu oraz rozdzielić zadania. Dzielimy uczniów na dwu-trzyosobowe grupki. Korzystając z wcześniej przygotowanych list zakupów tworzymy jedno klasowe zestawienie produktów, dzielimy je na tyle części ile jest grup, np. pieczywo, nabiał, napoje, warzywa i owoce, słodczyce, mydła i szampony, przetwory, proszek do prania, kawa i herbata. Uczniowie w grupkach mają za zadanie odnaleźć i sporządzić według schematu (w załączniku) notatki o produktach, które znaleźli na sklepowych półkach. Wśród opisanych towarów wybierają najlepszy pod względem ekologicznym, ekonomicznym i zdrowotnym produkt oraz najgorszy. Jedna z grup przeprowadza obserwację i wywiad z pracownikami sklepu dotyczącą reklam na terenie sklepu, towarów wyłożonych przy kasie, popularności wśród klientów własnych materiałowych toreb, możliwości zakupu toreb w sklepie, asortymentu tzw. zdrowej żywności czyli produktów z atestami ekologicznymi.

Po powrocie do szkoły grupy prezentują swoje obserwacje. Klasa weryfikuje ocenę najlepszych i najgorszych produktów.

Zastanawiamy się co zdecydowało o naszej ocenie wybranych produktów, wypisujemy na tablicy lub dużym arkuszu papieru cechy idealnych zakupów.

W trakcie planowania i robienia zakupów powinniśmy zwracać uwagę na:

- opakowania,
- bezpieczeństwo dla użytkowników,
- trwałość,
- jakość
- datę przydatności
- surowce, z których produkty są wykonane (odnawialne czy nieodnawialne, naturalne czy sztuczne),
- miejsce pochodzenia (pomyśl o: kosztach transportu, konserwantach (w owocach), wspieraniu lokalnych producentów),
- czy żywność pochodzi z upraw ekologicznych,
- czy jest bardzo przetworzona,
- czy zawiera konserwanty, barwniki i inne sztuczne dodatki.

Wypisujemy najpopularniejsze rodzaje opakowań. Zastanawiamy się jakie opakowania są najlepsze patrząc z punktu widzenia gospodarki odpadami. W czym najlepiej kupić napój (szklana butelka zwrotna > szklana butelka jednorazowa > butelka z tworzywa – PET > kartonik > puszka aluminiowa), masło, owoce, długopis, pieczywo. Które produkty można by kupować bez opakowania? Uzupełniamy dokładnym opisem opakowań listę idealnych zakupów. Zastanawiamy się co jeszcze jest ważne w trakcie zakupów ekologicznych. Uczniowie wspólnie opracowują zasady odpowiedzialnych zakupów.

Na przykład:

- Na zakupy zabieraj własną materiałową torbę lub koszyk (nie korzystaj z jednorazowych foliówek, naucz się mówić „nie”).
- Kupuj „z głową”, nie ulegaj bezmyślnie reklamom, promocjom, jeśli jesteś na nie podatna/y rób wcześniej listę zakupów i trzymaj się jej.
- Nie kupuj na zapas, kupuj wg potrzeb.
- Wybieraj opakowania dostosowane do twoich potrzeb np. jedno duże opakowanie zamiast trzech małych – ograniczysz ilość odpadów.

Fundacja Edukacji Ekologicznej i Rozwoju
90-734 Łódź, Więckowskiego 33/310
www.feer.edu.pl, edukacja@feer.edu.pl

W grupach uczniowie przygotowują plakaty zachęcające do świadomego i odpowiedzialnego sposobu robienia zakupów. Każda z grup zwraca uwagę na inny aspekt zakupów. Prace, wywieszane na szkolny korytarz (najlepiej w okolicach szkolnego sklepiku), będą przewodnikiem dla innych uczniów. Po zajęciach można też wybrać się do sklepiku szkolnego, aby sprawdzić czy oferuje on produkty nie tylko smaczne, ale także zdrowe i ekologicznie zapakowane. Jeśli nie – warto namówić sprzedawcę sklepiku do sprowadzenia takich towarów i zaproponować mu przygotowanie reklam nowych produktów. Zasady idealnych zakupów można przepisać (skserować) tak, aby uczniowie mogli zanieść ją do domu i namówić rodziców do kupowania według jej wytycznych.

Jeśli niemożliwe jest wyjście do sklepu, należy zgromadzić przykładowe produkty, np. różne napoje w różnych opakowaniach. Pomocne mogą tutaj być także oferty handlowe ze zdjęciami produktów rozsyłane przez hipermarkety.